

לאחי ורעי הגיבורים

"יוונים נקבצו עלי... וטרם סיימנו המאבק על בתינו עליהם נלחמים בבתי משפט, על תיק המשפט של "נאות דוד" לדוגמא: כתוב: מתיתהו (הכהן דן) נגד היוונים. "ירושלים לא חרבה כי לא היו בתים..." המלחמה בעיקרה היא: אור נגד חושך – האם למעשינו יש ערך והשפעה עלי על משפחתי, החברה אליה אני משתייך, על ארצי ועל כל העולם וכו' או שאני חי לעצמי ואין כל ערך והשפעה על הסובב. אנו ממשיכים את דרכו של יעקב אבינו ויוסף ממשיכו, הקוראים בשם ה' גם בגלות החשוכה ביותר וגם בתוך ארמונו של פרעה – "אלוקים יענה את שלום פ רעה". – בתוך חדר חשוך, לנר קטן יש משמעות גדולה ועל ידו יבוא אור יקרות המאיר את כל המציאות.

"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות..." האדם הינו בצורת מנורה בעלת 7 קנים (ידיים רגליים וכו'), וכל אחד מאיתנו נדרש לכוון מעשיו אל מול המנורה הנשמטית המחייבה אותנו ולה ופיע אותה במעשינו, וכל הנרות ילכו ויאירו עד שכל הגולה כולה תאיר מאור קידוש החודש בבית דין הגדול שבהר הבית... (ע"פ השל"ה הק'). ואור זה לא בטל גם כשבית המקדש בחורבנו וע "כ נחמת אהרון הכהן" "שלך גדולה משלהם" – כשראה את תרומת הנשיאים. באותם נרות חנוכה שאנו מדליק ים לדורות ומדליק עד שתהיה שלהבת עולה מאליה... (רמב"ן).

בהצלחה לכל המתגייסים החדשים, דרך צלחה למשתחררים (מהסדיר...), ברכות למסיימי קורס קצינים דוד. ה. ואורי. ל. וכו' ולכל הצוערים והמכי"ם שבדרך. המשיכו להצטיין וקדשו שם שמים – שיתאהב על יצרם.

בברכת אור יקרות
הרב נתנאל הראל

• מי שברשותו תמונות ג'ונגלריות על גבי כרטיס או דיסק וכו', אנא שילחו אלינו –

Ateret.ym@gmail.com

אחי ורעי תלמידי המכינה הקדושה

שלום רב.

עם ישראל כולו רצה להשתחרר מעול היונים, ובכל זאת רבים התנגדו לחשמונאים בטענות שונות, אין סיכוי לנצח, בנתיים מסכנים אזרחים ועוד טענות "ראליות" שחוזרות על עצמם גם בימינו (לדוגמא – "חזרה לגבולות 67" ואז יהיה לנו שלום אמיתי ובר קיימא). האמת שהחשמונאים ידעו את הטענות ובכל זאת החליטו להלחם. כי עם ישראל, עם הנצח, יודע שחלק מהשיקולים ההגיוניים והריאליים, זה האמונה בה', אנחנו יודעים שבעזרת ה' ננצח, אצלנו זה לא סתם מילים אלא זו מציאות, מציאות הגיונית שנכנסת למערכת השיקולים, אמנם אנחנו לא פועלים ונלחמים כשאינ בכלל סיכוי, אבל כשיש סיכוי ואפילו כשהדרך קשה ומסובכת, אנחנו יודעים שה' איתנו ואנחנו נגלה את רצונו יתברך בעולם. החשמונאים צדקו וקבלו אישור אלוקי – נס פך השמן. למען דעת שעלינו לפעול למען הייעוד שלשמו באנו לעולם, והקב"ה יעזור לנו. כמה סיעתא דשמיא וניסים (שרובם נסתרים ובדרך הטבע) מלויים אותנו בדרך גאולתנו והם כנס פך השמן מאשרים שאכן הקב"ה גואל אותנו ואנחנו איתו לעזרת ה', ובעזרת ה'. חיזקו ואימצו במצווה שאתם בה עכשיו – עוזרים לבטחון עם הקודש בארץ הקודש, פועלים עם אל.

חנוכה שמח לכולם

הרב אלי אלקסלסי

מצו"ב לקט הלכות חנוכה, להכין את עצמנו לימים הקדושים ולקבל מאורות החנוכה.

הקדמה

1. רמב"ם הלכות חנוכה ג, א-ג-

"בבית שני, כשמלכות יוון גזרו גזירות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות, ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם, ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות. וצר להם לישראל מאוד מפניהם ולחצום לחץ גדול, עד שריחם עליהם אלוקי אבותינו והושיעם מידם והצילם, וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום, והושיעו ישראל מידם, והעמידו מלך מן הכהנים, וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה עד החורבן השני.

וכשגברו ישראל על אויביהם ואיבדום, בחמשה ועשרים בחדש כסלו היה, ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד, והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים, עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור.

ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו, שתחילתן מליל חמשה ועשרים בכסלו, ימי שמחה והלל, ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים, בכל לילה ולילה משמונת הלילות, להראות ולגלות הנס. וימים אלו הן הנקראין חנוכה, והן אסורין בהספד ותענית כימי הפורים, והדלקת הנרות בהן מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה".

2. ובפרק ד, יב כתב הרמב"ם – מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד, וצריך אדם להזהר בה, כדי להודיע על הנס. ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו.

3. בגמרא שבת כג עמ' ב "אמר רב הונא – הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים". ומסביר רש"י – "דכתיב- כי נר מצוה ותורה אור, על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור דתורה". המאירי מסביר שהכוונה לעשות המצוה בהידור ודרך חיבוב, ובזה זוכה לבנים תלמידי חכמים. וכתב בספר מנורת המאור – כיוון שהדלקת הנר תקנת חכמים, יוצאים ממנו בנים תלמידי חכמים.

4. בשו"ת החת"ס כתב שקביעת יום מועד ביום עשיית נס, הוא קל וחומר דאורייתא. ולפי זה חנוכה הוא דאורייתא, וחכמים הם שתקנו להדליק נרות זכר לנס. ולפי זה אפשר שגם קריאת ההלל בחנוכה גם היא יסודה מדאורייתא. ומזה נלמד כמה עלינו לדקדק בקריאת ההלל וכדברי הבן איש חי - לקוראו בנחת, בקול רינה ותודה, בכוונה ובשמחה רבה. עלינו לזכור את דברי רש"י שעיקר חנוכה נתקן להודאה לה' יתברך.

5. בספר מגיד מישרים למרן הבית יוסף הביא מדרש שחנוכה ופורים אינם בטלים לעולם, בגלל סיפור הניסים של הקב"ה, במועדים אלו.

6. כתוב בספרים שכח הדלקת נרות חנוכה הוא ככח הדלקת המנורה בביהמ"ק, המבטל את מידת הדין ומעורר את הרחמים.

7. מעלת ימי החנוכה נשגבה, אור התורה, אור הנרות, אורות הגאולה. מתוך דקדוק וזהירות בהלכות חנוכה, נזכה לשפע קדושה מימים אלו.

ימי החנוכה:

1. בכד' בכסלו, טוב ללמוד בספר חגי פרק ב פסוק י, עד הסוף.
2. ימי החנוכה הם ימי שמחה והלל ואסורים בהספד ותענית.
3. אין להספיד בהם, אלא רק לתלמיד חכם ובפניו.
4. דיני אבלות נוהגים בחנוכה.
5. בבית האבל, מתפללים כרגיל וגומרים את ההלל בברכה. וגם האבל עצמו גומר את ההלל. ויש נוהגים שהאבל יוצא ואומר את ההלל ביחידות.
6. לא הולכים בחנוכה לבית הקברות.
7. מי שיש לו יום זיכרון בחנוכה, יעלה לקבר לפני חנוכה. ויש נוהגים לעלות לקבר לקרוא תהילים ולאמר קדיש, אך לא אומרים השכבה.
8. מותר ללכת לקברי צדיקים בחנוכה.
9. אבל שליח ציבור מתפלל בחנוכה עד ההלל, ואחר יאמר את ההלל. ויש נוהגים שהאבל לא מתפלל כשליח ציבור בתפילת שחרית.
01. ימי החנוכה מותרים במלאכה.
11. נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה, מתחילת הדלקת נרות החנוכה, למשך חצי שעה.
21. עיקר הזהירות ממלאכה האסורה בחול המועד, כגון- כיבוס, תפירה וכד', ומותרות בשאר מלאכות.
31. יש נוהגות להזהר מכיבוס, תפירה וכו' ביום הראשון של חנוכה וביום השמיני. ומי שפרנסתה ממלאכות אלו – אין לה להחמיר.
41. ריבוי הסעודות שמרכיבים בחנוכה הוא רשות, כיוון שלא קבעום למשתה ושמחה. וי"א שיש קצת מצוה בריבוי הסעודות, כיוון שבאותם הימים היתה חנוכה המזבח. המנהג לאמר זמירות ותשבחות ודברי תורה מענייני דיומא ונחשב כסעודת מצווה.
51. נהגו לאכול מאכלי חלב בחנוכה, זכר לנס שנעשה בחלב. שהאכילה יהודית את האוייב.
61. נהגו לאכול סופגניות או לביבות מטוגנות בשמן, זכר לנס שנעשה בשמן. ואין להקל בשום מנהג.
71. בשבת חנוכה, ובר"ח טבת שחל בחנוכה, וכש"כ כשחל בשבת, ירבה בסעודה יותר משאר שבתות וראשי חודשים.
81. יש נוהגים להדליק נר שמן בר"ח טבת, לכבוד רבי מאיר בעל הנס זיע"א.

דיני הדלקת נרות חנוכה:

1. צריך להזהר מאוד בהדלקת נרות חנוכה, בגלל פרסום הנס. ולפחות ישיג נר אחד לכל לילה.
2. בלילה הראשון מדליק נר אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך, עד שבליל שמיני מדליק שמונה נרות.
3. מנהג הספרדים שרק בעל הבית מדליק. ומנהג האשכנזים שכל אחד מבני הבית מדליק (חוץ מאשתו, שאשתו כגופו). ומחנכים את הקטנים להדליק בברכה.

4. י"א שהבנות לא נהגו להדליק, או מטעם שההדלקה היתה בחוץ ולא צנוע לצאת, או שהאמא לא מדליקה, לכן מדרך ארץ גם הבנות לא הדליקו. וי"א כיון שהבנות לא ידליקו כשיגדלו, אלא יצאו עם הבעל, לכן לא מדליקות כשהן קטנות. והרבה נוהגות להדליק עד הבת-מצוה.
5. יש להקפיד להפריד את החנוכיות זו מזו, כדי שיהיה ניכר כמה נרות מדליקים, שהרי בכל לילה מוסיפים נר, לבטאות את התגדלותו של הנס.
6. צריך להרחיק את הנר, מהנר הסמוך לו, שלא יתחברו הלהבות ויראה כמדורה, וישתדל להרחיק כרוחב אצבע, ויסדר את הנרות בשורה ישרה, ובאותו גובה, שלא יראה כמדורה.

מקום ההדלקה:

1. יש להניח את החנוכיה, בטפח הסמוך לפתח הבית, מבחוץ. לכיוון רשות הרבים. ואם יש חצר לפני הבית - מניח בטפח הסמוך לפתח החצר מבחוץ, לכיוון רשות הרבים.
2. מי שגר בדירת - קומות מדליק בחלון הפונה לרשות הרבים. וי"א שצריך להדליק בפתח של חדר המדרגות, או בפתח החצר שלפני חדר המדרגות.
3. כיון שבשעת הסכנה - מניחו על שולחנו ודיו, י"א שמנהג זה נשאר גם בזמנינו, ומדליק בטפח הסמוך לפתח הבית, מבפנים, בצד שמאל, כדי שתהיה המזוזה מימין, והחנוכיה משמאל ועליו יש ציצית ובכך יהיה מוקף במצוות.
4. כשאין מזוזה - מניח את החנוכיה, בצד ימין.
5. לכתחילה יניח את החנוכיה בגובה שבין ג' טפחים (24 ס"מ) ל' טפחים (80 ס"מ). שניכר שנעשה לפרסום הנס ולא להאיר. (ועל פי הסוד טוב להניחה מעט למעלה מז' טפחים).
6. אם הניחה למעלה מ' טפחים – יצא.
7. אם הניחה למעלה מ' אמה (9.6 מטר) – לא יצא, שאין העין שולטת בה. ויחזור וידליק בלי ברכה.
8. לא יניחנה למטה מג' טפחים, שנחשב כאילו הניחה בקרקע, ובדיעבד יצא.
9. כשמניחה בחלון הפונה לרשות הרבים, יכול להניח בחלון שהוא יותר מ' טפחים מקרקע הבית. אמנם אם יש חלון הנמוך מ' טפחים – יניח בו.
10. אם החלון גבוה מקרקע רשות הרבים, למעלה מ' אמה – יניח בפתח הבית מבפנים. וי"א שיניח בחלון, שיש בוזה פרסום הנס גם לבני הבית וגם לבני רשות הרבים, ובייחוד אם יש בנינים סמוכים, הגבוהים כ' אמה.
11. מדידת גובה נרות החנוכה, הוא ממקום הלהבה.
21. נוהגים להניח שמש לצד הנרות, ועדיף שיהיה גדול משאר הנרות, או גבוה מהם, להיכר.
31. מותר להשתמש בשמש תשמיש של חול, ויש מחמירים.

הדלקת נרות בבית כנסת:

1. נוהגים להדליק נרות בבית הכנסת בין מנחה לערבית, אפילו לפני השקיעה.

2. מניחים את החנוכיה בצד דרום, זכר למנורת המקדש, ויסדר את הנרות ממזרח למערב, והמנהג להניחה במקום גבוה.
3. אם אין מנין בבית הכנסת - מדליקים בלי ברכה. ויש המקילים לצרף נשים או קטנים למנין, כדי להדליק בברכה, ובייחוד כשעתידיים לבא לבית הכנסת עשרה.
4. בערב שבת כשמתפללים מנחה סמוך לשקיעה - מדליקים לפני תפילת מנחה. (כעשרים דקות לפני השקיעה).
5. המדליק בבית הכנסת, מברך בלילה הראשון ג' ברכות ובשאר הלילות ב' ברכות.
6. לכתחילה יתן שמן בשיעור חצי שעה, וכבה הנרות לאחר חצי שעה. וכשיש חשש שריפה רשאי הגבאי לכבותה בסיום התפילה.
7. כשחוזר ומדליק בביתו ומוציא אחרים בהדלקתו, חוזר ומברך בלילה הראשון ג' ברכות, ובשאר הלילות ב' ברכות.
8. אם לא מוציא אחרים בהדלקתו בביתו, יברך רק ברכת "להדליק".
9. השנה שחל ליל א' של חנוכה כליל שבת וכולם הדליקו בביתם, כשחוזרים ומדליקים בבית הכנסת, יברך המדליק רק ברכת "להדליק".
10. נוהגים להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת בתפילת שחרית, בלי ברכה, זכר להדלקת הנרות בבקר בבית המקדש.
11. באולם חתונות או במסיבות חנוכה בצבא וכדו', אם מתפללים במקום מנחה או ערבית – מותר להדליק נרות חנוכה בברכה. ובפרט כשיש בין הצבור אנשים שלא הדליקו בביתם. וי"א שאפילו אם לא מתפללים שם, מותר לברך, שזהו מקום כינוס לרבים ויש בזה פרסום הנס. במקרה כזה עדיף שחייל אשכנזי שעדיין לא הדליק – ידליק בברכה ויצא ידי חובה, וגם יוציא את האחרים. וי"א שבכל מקום כינוס חיילים, אפילו שלא מתפללים שם – מדליקים בברכה.

זמן הדלקת נרות חנוכה:

1. זמן הדלקת נרות חנוכה בצאת הכוכבים, שאז יש עוברים ושבים ויש פרסום הנס. וי"א שזמן ההדלקה הוא בשקיעת החמה.
2. המדליקים בשקיעת החמה, ישימו שמן בשיעור שידלק חצי שעה אחר צאת הכוכבים.
3. המדליקים בשקיעת החמה, ידליקו ואחר כך יתפללו ערבית כרגיל, בצאת הכוכבים.
4. המדליקים בצאת הכוכבים, יש הנוהגים להתפלל ערבית מוקדם (וחוזרים וקוראים קריאת שמע בצאת הכוכבים) ומדליקים מיד בצאת הכוכבים. וי"א שבצאת הכוכבים יתפללו ערבית מיד, ואח"כ יזדרזו להדליק נרות. (שתדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם, ועוד שבערבית יש מצות קריאת שמע שהיא מדאורייתא). וי"א שבצאת הכוכבים ידליקו נרות, ואח"כ יתפללו ערבית (כיוון שעיקר זמן ההדלקה בצאת הכוכבים ומצותה עוברת, אבל ערבית וקריאת שמע זמנם גם אח"כ, ובפרט שפרסום הנס עדיף מתדיר).

5. אם לא הדליק בצאת הכוכבים, יכול להדליק ולברך עד עמוד השחר. וי"א שלא יברך א"כ מדליק לכוון רשות הרבים וישנם עוברים ושבים. ואם מדליק בתוך ביתו, יברך רק אם יש עוד אחר עימו (וי"א שצריך עוד שניים). ונכון להעיר את בני הבית כדי לזכות להדליק בברכה לכו"ע.
6. בשעת הדחק שלא יכול אחד מבני הזוג (או אחד משאר בני הבית, למנהג הספרדים) להגיע בזמן להדלקת הנרות, עדיף להמתין לו ולהדליק ביחד. א. כדי שלא יעלב או יצטער. ב. שיהיה יותר פרסום הנס. ג. לחבב את המצווה. ד. לחוש לשיטות המחייבות אותו לברך "שעשה ניסים" למרות שיצא ידי חובת ההדלקה). וי"א שעדיף להדליק בזמן, ומי שנמצא בזמן ידליק (הבעל או האשה, ולא יקפידו).
7. מי שלא יכול להדליק בצאת הכוכבים (או בשקיעת החמה) – יכול להקדים ולהדליק מפלג המנחה (שעה ורבע זמניות לפני צאת הכוכבים). וצריך לשים שמן, בשיעור שידלק לפחות עד חצי שעה אחר צאת הכוכבים.
8. אם הדליק לפני פלג המנחה – לא יצא, ויחזור וידליק בברכה.
9. כשהגיע זמן הדלקת הנרות, לא יאכל סעודת קבע (– פת כביצה), ולא ילמד, עד שידליק. ואם התחיל – יפסיק.
10. צריך לתת שמן בנרות, בשיעור שידלק לפחות חצי שעה (ואם הוסיף מוסיפין לו. וי"א שאין בזה מצווה). והוא הדין למדליק בנרות (ולכולי עלמא יש הידור בנרות ארוכים).
11. אסור להנות מהשמן או הנרות ולא מאור הנרות, אפילו מנרות ההידור, ואפילו תשמיש קדושה, כגון - ללמוד תורה לאורם – אסור. ולכן נהגו להוסיף שמש.
21. אם נתן שמן בנר, יותר משיעור חצי שעה – יכול לכבותו לאחר שעבר הזמן, כיוון שמקצה למצווה רק שיעור חצי שעה. (אם רוצה לכבות הנרות לאחר חצי שעה, כגון - שיוצא מביתו וחושש להשאיר נרות דולקים - טוב להתנות שמקצה השמן רק לשיעור המצווה, כיון שי"א שאם לא התנה, בסתם הקצה את כל השמן למצווה).
31. ראוי שלא להשתמש בשמן או בנרות, לאחר חצי שעה, בשעה שהם דולקים, כיוון שחוששים שהרואה לא יודע שהמדליק עשה תנאי לכבות את הנרות לאחר חצי שעה, ויחשוב שמשתמש בנרות החנוכה.
41. מי שלא הדליק לילה אחד – אין לו תשלומין. ובשאר הלילות - מדליק כמו שאר בני אדם.

סוגי שמנים ופתילות הכשרים:

1. כל השמנים והפתילות - כשרים לנר חנוכה.
2. מצווה מן המובחר להדליק בשמן זית, שאורו זך וצלול ובו נעשה הנס.
3. בשבת חנוכה, צריך שהשמש יהיה משמן או מנר שמותר להשתמש בו לנר שבת, מחשש שמא יטה. (שהרי מעיקר הדין מותר להשתמש בשמש).

4. אם נמצא עכבר וכד' בשמן, כיוון שהוא מאוס - אסור להשתמש בו לנר חנוכה.
5. כל מאכל שהניחו מתחת למיטה, אפילו שהוא סגור, נאסר באכילה, ששורה עליו רוח רעה. ומטעם זה, שמן למאכל שהונח מתחת למיטה – נפסל להדלקה (אם היה שמן מר וכד' שאינו ראוי לאכילה – כשר להדלקה).
6. ישתדל לכתחילה שכל הנרות יהיו מאותו סוג ואותו גודל (חוץ מהשמש).
7. אם יש לו שמן זית לנר אחד, ידליק בו את נר החיוב, ושאר נרות ההידור ידליק בשמן אחר. (ובדיעבד יוכל להדליק חלק מהנרות שמן וחלק מהנרות בשעווה).
8. מי שאין לו שמן או נרות – ידליק נרות חשמל בלי ברכה. (או שידליק פנס למשך חצי שעה, ויתכוון לצאת בו ידי חובת נר חנוכה, ומ"מ לא יברך).
9. טוב להדליק חנוכיית חשמל במקום ציבורי, שיש בזה פרסום הנס, ומ"מ לא יברך.

הדלקה עושה מצווה:

1. הדלקה עושה מצווה ומיד כשהדליק נר חנוכה קיים המצווה. לכן אם כבתה אין זקוק לה, פירוש – אינו חייב להדליק שוב את הנרות. ומ"מ ראוי להחמיר לחזור ולהדליק הנרות בלי ברכה.
2. אפילו בערב שבת שמדליקים מוקדם, אם כבתה ועדיין לא נכנסה שבת – לא חייב להדליק שוב, ומ"מ ישתדל להדליק שוב, ואם כבר קיבל שבת, יאמר לאדם אחר שלא קיבל שבת, להדליק.
3. אם לאחר שהדליק הנרות בא לתקנם וכיבה הנר בשוגג – לא חייב לחזור ולהדליק, ומ"מ ראוי להחמיר לחזור ולהדליק בלי ברכה.
4. במקרה שהדליק במקום שיש רוח מצויה, או שלא שם שמן בשיעור שידלק חצי שעה אחר צאת הכוכבים – חייב לחזור ולהדליק, ומ"מ לא יברך.
5. כשמדליק בפתח, יבדוק שהנרות דולקים גם כשהדלת פתוחה.
6. ההדלקה עושה מצווה ולא ההנחה, לכן אם היתה החנוכייה מונחת במקום שלא לשם מצוות נר חנוכה – מדליקה שם, ואין צריך להסירה ולהניחה לשם מצוות חנוכה.
7. נר חנוכה שנשאר דולק מאתמול ורוצה לצאת בו – חייב לכבותו, ולחזור ולהדליקו, שהמצווה בהדלקה.
8. למרות שהמצווה בהדלקה, צריך להדליק במקום הנחתה, ולא ידליק את החנוכייה ואח"כ יעביר אותה למקומה. אם הדליקה שלא במקומה ואח"כ העבירה – לא יצא, שהרואה יאמר שהדליקה לצרכו, ויחזור וידליקה במקומה, בלי ברכה.
9. לכן אין להדליק הנרות עד שיהיו מונחים במקומם, ולא יטלטלם לפחות חצי שעה אחר צאת הכוכבים.
01. אין חיוב להחליף את הפתילות בכל לילה. ויש מהדרין להחליף זכר למנורת המקדש.
11. יזהר כשמדליק נר חנוכה, שלא ימשוך ידו, עד שידליק את רוב הפתילה.

21. משום "זה אלי ואנוהו" ישתדל להדליק בחנוכייה מהודרת כפי יכולתו (כשמדליק בחנוכייה מכסף, אפילו שהכוסיות מזכוכית, נקרא שמהדר להדליק בשל כסף, ואדרבה כוסיות אלו מוסיפים נוי ויופי בנרות).
31. כיוון שהדלקה עושה מצווה, לפני שמדליק צריך לתת שמן בשיעור שידלק חצי שעה אחר צאת הכוכבים.
41. אם כשהדליק לא היה שמן כשיעור ואח"כ הוסיף שמן – לא יצא, אלא יכבה הנר, יתן שמן כשיעור, ויחזור וידליק בלי ברכה.
51. גשים חייבות בנר חנוכה, שאף הן היו באותו הנס.
61. אשה נשואה יוצאת ביחד עם בעלה. ובמקום הצורך מוציאה את בעלה ידי חובה.

סדר הברכות וההדלקה:

1. בלילה הראשון מברכים ג' ברכות – א. "להדליק נר חנוכה" (ר"ת נח"ל, שרומז לשם קדוש), ויש נוהגים לברך "להדליק נר של חנוכה". ב. "שעשה ניסים". ג. "שהחיינו".
2. מליל שני ועד ליל שמיני, מברך ב' ברכות – א. "להדליק". ב. "שעשה ניסים".
3. מברכים את כל הברכות, לפני שמתחיל להדליק.
4. אם לא בירך "שהחיינו" בלילה הראשון – יברך בלילה השני, או מתי שנזכר באחד הלילות בשעת ההדלקה (או בתוך חצי שעה שהנרות דולקים).
5. התחיל להדליק ושכח לברך, כל זמן שלא סיים ההדלקה (אפילו של נרות ההידור) – מברך. ואם סיים להדליק – לא יכול לברך "להדליק", אבל מברך "שעשה ניסים", ו"שהחיינו" (בלילה הראשון, או בשאר לילות אם שכח בלילה הראשון), בתוך חצי שעה משהדליקם.
6. אחר שהדליק הנרות אומר "הנרות הללו". ויש האומרים את הנוסח מיד לאחר שהדליק את הנר הראשון ותוך כדי אמירה מסיים הדלקת הנרות.
7. לכתחילה יאמר "הנרות הללו" בנוסח המקוצר המכיל ל"ו תיבות, כמספר נרות החנוכה, מלבד שתי התיבות הראשונות "הנרת הללו" שיש בהם ח' אותיות, כנגד ח' ימי החנוכה. ויש נוהגים לאמר נוסח ארוך יותר.
8. בלילה הראשון מדליק את הנר היותר ימני. ובלילה השני יוסיף נר חדש סמוך לנר שהדליק אתמול (משמאל לנר שהדליק אתמול), וידליק אותו ראשון, ויפנה לימין וידליק את הנר הסמוך. וכך בכל לילה מוסיף נר חדש, ומתחיל להדליק ממנו, ופונה לימין. נמצא שבכל לילה מברכים על הנר הנוסף (השמאלי יותר) שהוא מורה על הנס, שבתוספת הימים נתווסף הנס, ופונה משמאל לימין. וי"א שתמיד יתחיל בנר הסמוך ביותר לפתח, שעיקר המצווה להדליק בטפח הסמוך לפתח.
9. בשעה שמדליק נרות החנוכה – יקבץ את כל בני הבית, כדי לפרסם את הנס. ובזה מרוויח שכולם שומעים הברכות ויוצאים לכל השיטות (שי"א שאם לא שמע הברכות, אפילו שהוציאו אותו ידי

חובת הדלקה, מ"מ צריך לברך "שעשה ניסים", ו"שהחינו" בלילה הראשון, כשיראה את הנרות).

01. אחר הדלקת הנרות אומרים "מזמור שיר חנוכת הבית" וגו' ו"ולמנצח בנגינות מזמור שיר" וגו' ושרים "מעוז צור" וכו'.
11. נוהגים לאמר ז' פעמים "ויהי נועם" וכו', ומזמור "יושב בסתר" וגו', והוא סגולה לשמירה. והטעם הוא משום שהחשמונאים אמרו אותו ז' פעמים במלחמה ונצחו.
21. ישתדל להשאיר עם בני ביתו ליד הנרות שיעור חצי שעה, לפרסום הנס. ורמז לדבר "ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד".
31. מי שלא הדליק ואינו עתיד להדליק (כגון שנמצא בשדה או במילואים וכדו') ולא מדליקים עליו בביתו להוציאו ידי חובה, אם ראה נרות חנוכה - יברך "שעשה ניסים", ובלילה הראשון מברך גם "שהחינו". י"א שיברך ברכות אלו רק בתוך חצי שעה מהדלקת הנרות.
41. אם אחר שהדליק את נר החיוב, כבה השמש, ואין לו במה להדליקו, יטה את הפתילה או את נר החיוב הדולק, וידליק בו את נר ההידור. (במקרה שאין אפשרות להטות הפתילה או הנר, ידליק את השמש מנר הידור הדולק, וידליק מיד בשמש את שאר הנרות, ואם אין נר הידור דולק, ידליק את השמש מנר החיוב, וידליק בשמש את שאר הנרות).

דיני אורח, בחורי ישיבה, תלמידים בפנימיה, חיילים:

1. אורח שלא מדליקים עליו בביתו צריך לתת פרוטה (פחות מ10 אגורות) לבעל הבית, כדי שיהיה לו חלק בשמן או בנרות. ויוצא בהדלקה של בעל הבית (המארח). (י"א שבעל הבית יוסיף מעט שמן בשביל האורח, וי"א שלא צריך להוסיף).
2. בעל הבית יכול להקנות במתנה חלק מהשמן לאורח (האורח יגביה השמן, או שיעשו קנין סודר).
3. אורח שלא משלם כלום לבעל הבית על האירוח, לא צריך להשתתף בפרוטה עם בעל הבית, שמסתמא בעל הבית מזכה לו חלק בשמן או בנרות. ויש מחמירים.
4. צריך האורח לשמוע את הברכות מבעל הבית.
5. למנהג האשכנזים כשיש לאורח שמן או נרות, עדיף שידליק בעצמו. וי"א שגם ספרדי רשאי להדליק בעצמו.
6. אם יש לאורח חדר עם פתח משלו – חייב להדליק בעצמו.
7. למנהג הספרדים, אורח שמדליקים עליו בביתו, כגון שאשתו מדליקה בביתם, לא צריך להשתתף עם בעל הבית, ולא צריך להדליק בעצמו. ואינו רשאי להחמיר ולברך בעצמו. אמנם אם יש לו חדר עם פתח משלו – ידליק בלי ברכה. וי"א שלא צריך להדליק.
8. למנהג האשכנזים, אורח שמדליקים עליו בביתו, אפילו שפטור מהדלקת נר חנוכה, מ"מ אם רוצה להחמיר ולהדליק בעצמו – רשאי, בתנאי שיכוון לפני שעת ההדלקה שלא רוצה לצאת בהדלקת אשתו.

9. משפחה שנסעה לבקר קרובים וכד' ובשעת ההדלקה נמצאים אצל הקרובים, ומאוחר יותר חוזרים לביתם – ידליקו בביתם. וי"א שעדיף להדליק בזמן בבית מארחיו (ואם רוצה להחמיר, כשחוזר לביתו ידליק שוב, בלי ברכה).
01. לרוב הפוסקים רק אדם שיש לו דירת קבע חייב להדליק נר חנוכה (דירת קבע= רוחב ד' אמות, אורך ד' אמות וגובה י' טפחים). וי"א שגם מי שאין לו דירת קבע, חל עליו חיוב הדלקת נר חנוכה.
- לכן הנוסע באוטובוס, רכבת וכד' הטס במטוס, השט בסירה, חיילים הישנים בשדה או באהלי סיירים – ידליקו בלי ברכה. ויבקשו מבני משפחתם שיכוונו עבורם בהדלקה. אם יש אפשרות יתפללו במקום מנחה או ערבית במנין, ויוכלו להדליק בברכה. ויש המתירים במקום הכינוס להדליק בברכה גם כשלא התפללו במקום. חיילים הישנים באהל 11 כיוון שיש לו שיעור של דירת קבע – חייבים בהדלקת נרות חנוכה.
11. מכונית גדולה או משאית גדולה שמשמשת לאדם לאכילה ולינה, וכן מכונית הגוררת קרון המשמש לאכילה ולינה, נחשב כדירת קבע וחייב בהדלקת נר חנוכה.
21. למנהג האשכנזים, בחור ישיבה או חייל – מדליק נרות חנוכה לעצמו, אפילו שהוריו מדליקים בביתם. ואפילו כמה בחורים ביחד – כל אחד מדליק בעצמו. וטוב לכוון שלא לצאת בהדלקת ההורים, או להדליק לפני ההורים (בת אשכנזיה יוצאת בהדלקת ההורים).
31. למנהג הספרדים, בחור ישיבה או חייל – יוצא ידי חובה בהדלקת הנר של הוריו, שמדליקים גם עבורו. אמנם טוב שישתתף בפרוטה עם בחור אשכנזי, שידליק בברכה גם עבורו. או שידליק בעצמו בלי ברכה. וי"א שרשאי לכוון שלא לצאת בהדלקת ההורים, או להדליק לפני ההורים, וכך יוכל להדר להדליק בברכה.
41. בחור ישיבה או חייל ספרדי, שהוריו לא מדליקים, או שנמצאים בחוץ לארץ – חייב להדליק נרות חנוכה בברכה.
51. מקום ההדלקה בישיבה או בפנימיה, בחלון או במרפסת הפונה לרה"ר, וי"א במסדרון הסמוך לפתח, וי"א בחדר האוכל.
61. חייל נשוי – יוצא בהדלקת אשתו. טוב להדר להדליק בעצמו, ולצאת בברכות מאחר שחייב. או שידליק הנרות בבית הכנסת בברכה. ולמנהג האשכנזים יוכל לכוון שלא לצאת בהדלקת אשתו, או להדליק לפניה, וכך יוכל להדליק בברכה.
71. חייל נשוי שיצא בהדלקת אשתו בלילה הראשון, בלילה השני גם אם מדליק בעצמו – לא מברך "שהחינו".
81. חייל נשוי שאשתו אינה בבית בימי החנוכה – רשאי להדליק בברכה. וי"א שאם יש לה חדר משלה במקום שמתארחת, תדליק ותכוון להוציא את בעלה. ואם יוצאת בהדלקת בעל הבית, תבקש ממנו שיכוון גם על בעלה.
91. בזמן שהוראות הצבא אוסרות להבעיר אש באוהלים, או במבנים מסויימים – ידליקו נרות חנוכה בחדר האוכל.

ערב שבת חנוכה:

1. בערב שבת, ראוי להתפלל מנחה לפני הדלקת נרות חנוכה (שמנחה כנגד תמיד של בין הערביים, שהיה לפני הדלקת המנורה. ועוד שהדלקת נרות חנוכה שייכת ליום הבא).
2. אם יש לו מנין רק סמוך לשקיעה – ידליק נרות חנוכה, ואח"כ יתפלל.
3. מדליקים נר חנוכה תחילה, ואחר כך נר שבת.
4. כשהזמן דחוק, מיד לאחר שמדליק הבעל את נר החיוב, תדליק האשה נרות שבת (בייחוד השנה שליל שמיני חל בליל שבת).
5. צריך לתת שמן או נרות, בשיעור שידלקו חצי שעה אחר צאת הכוכבים (כשעה ועשר דקות, משעת ההדלקה).
6. אם אין לו מספיק שמן או נרות בשיעור זה, ידליק נר אחד, שידלק חצי שעה אחר צאת הכוכבים.
7. מדליקים נרות חנוכה לפני זמן כניסת השבת המופיע בלוחות.
8. למרות שמדליקים בעוד היום גדול, מברכים כמו בכל יום.
9. יכין מקום מוגן מרוח שלא יכבו הנרות. כשמדליק ליד הדלת ידאג לשים מחיצה לנרות, שלא יכבו, כשפותח את הדלת.

מוצאי שבת:

1. בבית הכנסת – מדליקים נר חנוכה לאחר תפילת ערבית, לפני ההבדלה.
2. בבית – מבדילים ואחר כך מדליקים נר חנוכה (ויש נוהגים להיפך).
3. אין מברכים על נר חנוכה "בורא מאורי האש".
4. הנוהגים להוציא שבת כשיטת רבנו תם, גם במוצאי שבת חנוכה לא ישנו מנהגם, וידליקו נרות חנוכה אחר זמן זה.
5. טוב להכין מערב שבת את הנרות למוצאי שבת, כדי שיוכל להדליקם במוצאי שבת בזמן.

על הניסים:

1. בכל שמונת ימי החנוכה אומרים "על הניסים" בכל התפילות (גם במוסף של שבת, וגם בשל ראש חודש).
2. אם לא אמר – לא חוזר. ויאמרו ב"אלוקי נצור".
3. אם נזכר לפני שאמר שם ה' בברכה ("ברוך אתה ה', הטוב שמך ולך נאה להודות") – חוזר.
4. בכל שמונת ימי החנוכה אומרים "על הניסים" בברכת המזון, בתוך ברכת הארץ.
5. אם לא אמר – לא חוזר. וכשיגיע ל"הרחמן" יאמר "הרחמן יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מתתיהו וכו'".
6. אם נזכר לפני שאמר שם ה' בברכה ("ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון") – חוזר.

7. יש אומרים לאמר "ועל הניסים". וי"א בתפילה לאמר "על הניסים", ובברכת המזון "ועל הניסים".
8. י"א חשמונאי (באלף שותקת), וי"א חשמונאי (בחיריק באלף). וישנם עוד הבדלי נוסחאות וכל אחד יאמר כמנהגו.

סדר התפילה:

1. במנחה ערב חנוכה לא אומרים וידוי ותחנון.
2. בכל שמונת ימי החנוכה - אין אומרים וידוי ותחנון. ולא "למנצח...יענך" וגו' (לפני "ובא לציון"), ולא "תפילה לדוד" (לפני שיר של יום).
3. בכל שמונת הימים - גומרים את ההלל, בברכה.
4. למנהג הספרדים, בפסוקי דזמרה יאמר "ארומך ה' כי דליתני" ולא יוסיף "מזמור שיר חנוכה".

קריאת התורה:

1. תקנו חכמים לקרוא בחנוכה בפרשת הנשיאים (במדבר, פרשת נשא) שגמר מלאכת המשכן היה בכה' בכסלו.
  2. ביום הראשון הספרדים מתחילים ב"ברכת כהנים", והאשכנזים מתחילים "ביום כלות משה". השלישי קורא "ביום הראשון" ולמנהג האשכנזים מחלקים את קריאת "ביום הראשון" ללוי וישראל.
  3. בכל יום עולים ג' עולים.
  4. ביום השני קורא "ביום השני", ביום השלישי קורא "ביום השלישי" וכך עד היום השמיני.
  5. בכל יום מחלקים את קריאת היום, כהן קורא עד "פר אחד", לוי עד הסוף, וישראל חוזר וקורא כל פרשת היום.
  6. ביום השמיני מתחילים "ביום השמיני" ומחלקים אותו לכהן ולוי, והשלישי חוזר וקורא "ביום השמיני" וממשיך כל סדר הנשיאים, וקורא תחילת פרשת "בהעלותך" עד "כן עשה את המנורה. ולמנהג האשכנזים השלישי מתחיל מ"ביום התשיעי" עד "כן עשה את המנורה".
  7. אם טעו וקראו באחד הימים קריאה של יום אחר – יצאו ידי חובה.
  8. בשבת חנוכה מוציאים שני ספרים. בראשון קוראים בפרשת השבוע שבעה עולים, ואומרים חצי קדיש. בספר שני קורא המפטיר בפרשת הנשיאים של אותו היום, אומרים חצי קדיש, וקורא הפטרת "רני ושמחי" (זכריה ב').
  9. אם חלו בחנוכה ב' שבתות כמו השנה, מפטירים בשבת השניה נרות דשלמה – "ויעש חירום" (מלכים א', ז').
01. כשחל ראש חודש טבת בשבת מוציאים שלשה ספרי תורה. בראשון קוראים ששה עולים בפרשת השבוע, בשני קורא אחד בפרשת ראש חודש (פרשת פנחס) ואומרים חצי קדיש, בשלישי קורא המפטיר בפרשת הנשיאים של אותו היום, וקורא הפטרת "רני ושמחי" (משום

- פרסום הנס, ועוד שסיים בקריאה של חנוכה). ולמנהג הספרדים, אומרים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת ר"ח. ואם חל ר"ח גם ביום א', אומר גם פסוק ראשון ואחרון מ"מחר חדש".
11. מנהג הספרדים, בשבת שמוציאים ג' ס"ת לאמר פסוקי "מי לא יראך" וכו'.
  21. בראש חודש טבת שחל בחול מוציאים שני ספרים. בראשון קוראים בשל ראש חודש (פרשת פנחס) שלשה עולים, ובשני קורא רביעי בשל חנוכה, בפרשת הנשיאים של אותו היום.
  31. אם טעו והוציאו ספר תורה אחד, וקראו בו ארבעה בפרשת ראש חודש – יצאו.
  41. אם הוציאו שני ספרי תורה, וטעו וקראו בראשון ארבעה בפרשת ראש חודש, יקראו לעולה חמישי בספר תורה השני בשל חנוכה (משום פגמו של הספר תורה).
  51. אם טעו והתחילו לקרוא בספר הראשון בשל חנוכה, יסיימו לכהן את הקריאה של חנוכה, ובספר השני יקראו שלשה בפרשת ראש חודש.
  61. אחר קריאת התורה אומרים חצי קדיש, "אשרי", "ובא לציון", קדיש תתקבל, מחזירים הספר תורה ואומרים "בית יעקב" "היום יום פלוני בשבת קדש" (ולא אומרים "השיר שהיו" וכו'), מזמור של אותו היום, ואח"כ "מזמור שיר חנוכת הבית", "הושיענו" וכו' ומסיימים כמו בכל יום.
  71. בליל שבת חנוכה מתפללים כמו בכל שבת. לשו"ע – לא אומרים "במה מדליקין". ולרמ"א – אומרים.
  81. במנחה בשבת אין אומרים "צדקתך".

הפתילות והשמנים אחר חנוכה:

1. אם כבה הנר באחד הלילות של חנוכה - ישתמש בשמן להדליק בו נרות חנוכה בלילה שלמחרת.
2. אם כבה הנר בלילה האחרון בתוך חצי שעה – שורף את השמן הזה במדורה בפני עצמה, שהרי הוקצה למצוותו. ויש מחמירים לשרוף גם את השמן שנשאר בנר אחר שדלק חצי שעה (אין לשמור את השמן לשנה הבאה, מחשש לתקלה).
3. גם את הפתילות יש לשרוף.
4. יכול לשים את נותר השמן והפתילות בשקית סגורה ולזרוק באשפה (במקום לשרפם).

הלכות לחיילים:

1. אהל פרוץ, אפילו גדול, ספק אם נחשב בית. אהל גדול סגור נחשב בית, כגון – אהל 11, ומדליק בברכה (מספיק מבנה שמקורה ומוגן מגשם ורוח להחשב בית לענין חנוכה, ואין צריך בית קבע).
2. כלי רק"ם או רכב סגור עם תקרה - נחשב בית, ומדליק בברכה.
3. כשחונה בשטח אם בונה שלש מחיצות ותקרה נחשב בית, ומדליק בברכה.
4. חייל בספינה שלא מדליק במקום אחר – מדליק בברכה.
5. ידליק במטבח הספינה וישאיר משגיה. אם אי אפשר במטבח, ידליק על הסיפון במתקן זכוכית.
6. לאחר חצי שעה יכול לכבות את הנרות.

7. בצוללת אי אפשר להדליק באש, לכן ידליק בחנוכיית חשמל בלי ברכה (יכול לברך בהרהור שם ה'). אם אין לו חנוכיית חשמל ידליק פנס למשך חצי שעה, ויתכוון לצאת בו ידי חובת נר חנוכה.
8. באימון גדוד וכד' שלנים בשטח, כשיגיעו לחניון הלילה יתאספו וידליקו בברכה. ועדיף להתפלל שם מנחה או ערבית. (יעמידו את כלי הרכב או הטנקים בצורה שימשו מגן מהרוח, וידליקו סמוך לטנק, שהוראות הצבא אוסרות להדליק על הטנק).
9. ש"ג ששומר שעות רבות בביתן שמירה, המקום נחשב כדירת עראי, וחייב להדליק ליד ביתן השמירה.
10. המדליק בפתח שיש בו מזוזה, מדליק את הנרות בצד שמאל. המדליק בפתח האהל שאין בו מזוזה, מדליק את הנרות בצד ימין.
11. חיילי מוצבים שלא יכולים להדליק בפתח העמדות, ידליקו במקומות המוסתרים מעין האוייב.
21. חייל בתפקיד שלא יכול להשתתף בהדלקת הנרות, ואין לו מישהו שמוציא אותו ידי חובה, כשרואה נרות חנוכה יברך "שעשה ניסים" ובלילה הראשון יברך גם "שהחינו".
31. חייל יכול להדליק בשמן מטבח, שמן רובים, נפט וכד' ויבקש רשות מהאחראי.
41. כשאין לו מספיק נרות - ידליק נר אחד.
51. כשיש לו יותר מנר אחד, אבל פחות ממספר הנרות שצריך להדליק באותו יום - ידליק נר אחד.
61. כשיש לו מספיק נרות אך לחברו אין - יתן לחבירו, למרות שיצטרך להדליק נר אחד.
71. חיילים בשדה יכולים לקחת בקבוק או צנצנת, למלא מים כמעט עד הסוף, על המים ישפכו שמן שיספיק לחצי שעה, יכין פתילה מצמר גפן או חוט אחר. יכניס את הפתילה לחתיכת קרטון שתצוף על השמן, וידליק (הבקבוק יגן מפני הרוח).
81. חיילים באימון, יכינו את הנרות בהפסקת צהרים, שיוכלו להדליק בערב מיד כשיגיעו לבסיס.
91. חייל היוצא לפעילות לפני שקיעת החמה, ידליק מפלג המנחה (שעה ורבע זמניות לפני צאת הכוכבים, ובשעת הדחק שעה ורבע זמניות לפני שקיעת החמה) בתנאי שהנר ידלק עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים.
102. חייל שלא הדליק נרות בזמן, יכול להדליק עד עמוד השחר.
12. בפעילות שנמצאים בתזוזה ממקום למקום ולא יודעים עד מתי, ולאן יגיעו, ידליק לפחות נר אחד בלי ברכה, ברגע הראשון שיוכל.
22. במקום חשוך כשכבר כבה השמש, ונשארו נרות אחרים הדולקים לאחר חצי שעה מההדלקה - מותר להשתמש לאור הנרות. בכל מקרה אין איסור ללכת לאור הנרות.

מקורות: שו"ע, מ"ב, כה"ח, קצוש"ע, בא"ח, סדור תהילת יצחק, נטעי גבריאל, כפי חיים, מקראי קדש (הגר"מ הררי), הלכות חנוכה הגר"מ אליהו, ילקוט יוסף, עמק חנוכה, תורת המועדים, פניני הלכה, דיני צבא ומלחמה, הלכות צבא, שבת ומועד בצה"ל, ים ההלכה, קשרי למחמה, מלומדי מלחמה, המורים בקשת, כחיצים ביד גיבור, צבא כהלכה.